

PROTOKÓŁ

z IV posiedzenia doraźnej Komisji ds. Klimatu

(16.06.2020 – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, ul. Ligonía 46, godz. 12¹⁵
w trybie wideokonferencji)

Porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Zatwierdzenie porządku obrad.
3. Przyjęcie protokołów z II i III posiedzenia komisji.
4. Omówienie przedłożonych dokumentów:
 - *Działania Samorządu Województwa Śląskiego w ostatnich latach na rzecz poprawy jakości powietrza i walki z przyczynami i skutkami smogu,*
 - podsumowanie międzynarodowej konferencji *W kierunku zielonej gospodarki – wymiana doświadczeń między europejskimi regionami górniczymi,*
 - *Raport o stanie województwa za 2019 rok,*
5. Zaopiniowanie projektu uchwały ws. przyjęcia *Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego.*
6. Oświadczenia, wolne wnioski.
7. Zamknięcie posiedzenia.

Radni obecni na posiedzeniu (zgodnie z listą obecności): Iwona Jelonek – Przewodnicząca, Rafał Porc – Zastępca Przewodniczącej, Jadwiga Baczyńska, Renata Caban, Rafał Kandziora, Bartłomiej Kowalski, Mirosław Mazur, Andrzej Molin, Zbigniew Przedpełski.

Ponadto uczestniczyli: Pani Magdalena Załupka, przedstawiciel firmy *Atmoterm SA*, Pani Małgorzata Staś, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego, Pan Damian Olma, Departament Ochrony Środowiska.

1. Otwarcie posiedzenia:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – witam Państwa serdecznie w dniu dzisiejszym na posiedzeniu doraźnej Komisji ds. Klimatu. Bardzo serdecznie witam wszystkich członków komisji. Stwierdzam na podstawie obecności – mamy pięciu członków komisji obecnych na dzisiejszym spotkaniu, stwierdzam kworum, możemy rozpoczynać. Witam również serdecznie Panią Małgorzata Staś, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego, Panią Magdalenę Załupkę, przedstawiciela firmy *Atmoterm*, również Pana Damiana Olmę, głównego specjalistę z Departamentu Ochrony Środowiska, ale także jeszcze do nas dołączyła Pani Beata Drag, Zastępca

Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska. Zaproszeni goście będą się dzisiaj przysłuchiwać się naszym obradom, ale przede wszystkim pozwoliłam sobie poprosić Państwa aby mogli w paru zdaniach, czy ewentualnie odpowiedzi [na pytania] członków komisji udzielić, na zagadnienia, które dotyczą właśnie powietrza...

2. Zatwierdzenie porządku obrad:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...pozwolicie Państwo, że zatwierdzenie porządku obrad ...prosiłabym o głosowanie w tej sprawie. Czy wszyscy Państwo dostaliście na skrzynki mailowe porządek obrad, czy należałoby go przeczytać ? Prosiłabym o potwierdzenie.

- **radna Renata Caban** – prosimy przeczytać, bo nie dostaliśmy, przynajmniej ja nie dostałam...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – [Przewodnicząca odczytała porządek obrad] ... Proszę Państwa ! Otwieram głosowanie, kto jest za przyjęciem dzisiejszego porządku obrad:

za	5
przeciw	0
wstrzym.	0

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...dziękuję Państwu za głosowanie, przechodzimy do punktu 3...

3. Przyjęcie protokołów z II i III posiedzenia komisji:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...będziemy głosować nad przyjęciem protokołu II posiedzenia doraźnej Komisji ds. Klimatu, które odbyło się 21 lutego w Urzędzie Miasta Rybnik. Kto jest za przyjęciem protokołu z posiedzenia doraźnej komisji w dniu 21 lutego 2020 ?...

za	4
przeciw	0
wstrzym.	1

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...kolejne głosowanie dotyczy zatwierdzenia protokołu ze wspólnego posiedzenia doraźnej Komisji

ds. Klimatu oraz Komisji Środowiska i Gospodarki Wodnej, które odbyło się 2 marca 2020 roku. Kto z Państwa jest za przyjęciem protokołu ?...

za	5
przeciw	0
wstrzym.	0

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...dziękuję Państwu bardzo ! Przechodzimy wobec tego do 4 punktu...

4. Omówienie przedłożonych dokumentów:

- *Działania Samorządu Województwa Śląskiego w ostatnich latach na rzecz poprawy jakości powietrza i walki z przyczynami i skutkami smogu,*
- **podsumowanie międzynarodowej konferencji *W kierunku zielonej gospodarki – wymiana doświadczeń między europejskimi regionami górniczymi,***
- **Raport o stanie województwa za 2019 rok:**

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – na skrzynki mailowe zostały wysłane trzy dokumenty – chodzi o omówienie przedłożonych dokumentów. Otóż pierwszym z przedłożonych dokumentów, który podlega dzisiejszemu omówieniu to są *Działania Samorządu Województwa Śląskiego w ostatnich latach na rzecz poprawy jakości powietrza i walki z przyczynami i skutkami smogu.* Zapoznaliście się Państwo, jak sądzę, z tym dokumentem. Czy macie Państwo do tej części, do tego dokumentu, komentarze, uwagi ? Czy ktoś z Państwa chciałby skomentować ten dokument ? ... Nie widzę żadnych głosów. Dziękuję bardzo ! Przechodzimy wobec tego drugiego dokumentu, gdzie dotyczy on podsumowania międzynarodowej konferencji *W kierunku zielonej gospodarki – wymiana doświadczeń między europejskimi regionami górniczymi.* Czy ktoś z Państwa chciałby zabrać głos w tej sprawie dotyczącej tego dokumentu ? ... Nie widzę ! Wobec tego pozwólcie Państwo, ponieważ byłam też czynnym uczestnikiem tej konferencji, pozwolę sobie króciutko podsumować i scharakteryzować przebieg, a także pewne podsumowanie, bardzo króciutkie, przedstawić. Otóż, proszę Państwa, celem konferencji było zaprezentowanie doświadczeń, a także wniosków i najlepszych praktyk z regionów górniczych Unii Europejskiej w zakresie realizacji transformacji społecznej, gospodarczej, energetycznej, w tym możliwości rozwoju *zielonej gospodarki* oraz stworzenie forum wymiany pomysłów i poszukiwania rozwiązań dla wdrożenia założeń *Europejskiego Zielonego Ładu* w najbliższych latach. Województwo śląskie jako największy region górniczy w Unii Europejskiej podjęło się obowiązku gospodarza całego przedsięwzięcia

potwierdzając tym samym swoje aspiracje do miana jednego z liderów debaty na przyszłość przemysłu węglowego w Europie w kontekście realizacji *Europejskiego Zielonego Ładu*. Wydarzenie odbyło się z udziałem wysokich przedstawicieli Komisji Europejskiej, przedstawicieli rządu RP oraz ekspertów z zakresu transformacji. Podsumowując, uczestnicy podzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem podczas debaty służącej poszukiwaniu rozwiązań wobec najważniejszych wyzwań związanych z transformacją regionów węglowych w kierunku *zielonej gospodarki*. Należałoby również przypomnieć, że 14 stycznia 2019 roku Komisja Europejska opublikowała projekt rozporządzenia w sprawie utworzenia *Funduszu Sprawiedliwej Transformacji*, mechanizmu ukierunkowanego na wsparcie regionów, w których realizacja celów polityki klimatycznej, w tym oczekiwane przez Komisję Europejską osiągnięcie neutralności klimatycznej Europy do 2050 roku, będzie powodowało największe koszty społeczno-gospodarcze. I tutaj polskie regiony węglowe muszą zmierzyć się z przekształceniem gospodarki w bardziej innowacyjną i proekologiczną, a to wymaga dużego wsparcia finansowego oraz odpowiedniego tempa zmian dostosowanego do regionów i uwarunkowań. Przesłanie i całe wydarzenie w ciągu dwóch dni było prowadzone tutaj w Międzynarodowym Centrum Kongresowym i podsumowując, jak już Państwu wspomniałam, mogliśmy się podzielić wiedzą i doświadczeniem. Była mowa również o finansach, które będą przydzielane na poszczególne regiony w całej Europie i gdyby nie wydarzenia, które były spowodowane poprzez epidemię koronawirusa, pewnie by bardziej intensywnie mogły one nabrać tempa. Co prawda zwolniliśmy tempo, jednakże z tego co tutaj za chwileczkę usłyszycie Państwo od kolejnych naszych zaproszonych gości, którzy będą prezentować m.in. dokumenty, będziemy opiniować dzisiaj jeden z dokumentów – przyjęcie *Programu ochrony powietrza* – to rzeczywiście się dzieje, ta nasza praca zdalna cały czas jest w toku, nie zaprzestaliśmy tych działań. Teraz Szanowni Państwo pozwolę sobie przejść do trzeciego dokumentu *Raportu o stanie województwa za 2019 rok*, gdzie poprosiłabym tutaj Panią Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego, Panią Małgorzatę Staś, o przedstawienie nam z tego obszernego *Raportu...* pewnych części, które dotyczą stricte powietrza, jakości powietrza, zmian powietrza, które zostały ujęte w tymże *Raporcie...* Tam była ta strona 187 bodajże, 181, jeśli się mylę. Pani Dyrektorko ! Gdybym mogła Panią poprosić jako eksperta tutaj i autora też tego dokumentu o przedstawienie radnym naszej Komisji doraźnej ds. Klimatu czego one dotyczą, oczywiście te zagadnienia związane stricte z powietrzem. Oddaję Pani głos !

- **Pani Małgorzata Staś, Dyrektorka Departamentu Rozwoju Regionalnego** – dziękuję bardzo Pani Przewodnicząca ! Witam Państwa bardzo serdecznie. Ja powiem bardzo skrótowo, bo wiem, że zaraz po mnie jest prezentacja, którą

miałam okazję usłyszeć na Komisji Środowiska [...] jeszcze raz – ja bardzo skrótowo omówię temat *Raportu o stanie województwa*, który jest dużym dokumentem przygotowanym w sposób bardzo zbliżony do roku poprzedniego. Na tych poszczególnych komisjach on jest w sposób szczegółowy przeze mnie oraz przez Panią Dyrektora Stefanię Koczar-Sikorę omawiany, więc Państwo możecie go usłyszeć w całej odświeżeniu. Skupiając się na jakości powietrza z góry powiem, że nie chciałabym odbierać chleba osobom, które będą po mnie prezentować *Program ochrony powietrza*, bo tak naprawdę bardzo dużo danych, miałam okazję zobaczyć tą prezentację na Komisji Środowiska, więc wiem, że dużo danych Państwo macie, które pokrywają się z naszymi danymi z *Raportu o stanie województwa*. Jeżeli chodzi o *Raport o stanie województwa* to obejmuje on dane statystyczne z roku 2018 i działania samorządu województwa, Urzędu Marszałkowskiego, jednostek podległych w roku 2019, czyli podsumowanie, taki raport działania tych jednostek. Składa się z dwóch części – z części pierwszej, która jest ogólną informacją powiązaną z sytuacją społeczno-gospodarczą województwa i drugiej części, która ma taki syntetyczny układ polityk, programów, projektów realizowanych, prezentuje dane statystyczne, są oczywiście załączniki do tego dokumentu, realizacja uchwał sejmikowych, budżet obywatelski i takie spojrzenie na województwo w kontekście innych regionów. Skupiając się ściśle na temacie związanym z klimatem, z ochroną jakości powietrza, tu zwróciłabym również uwagę na realizację *Regionalnego Programu Operacyjnego* za lata 2014-2020 w tym roku 2019. Duża praca Zarządu Województwa nad zwiększeniem alokacji w działaniu związanym z gospodarką niskoemisyjną i odnawialnymi źródłami energii, gdzie tak naprawdę 30 % środków z całości programu w tym roku zostało właśnie tu w tych umowach podpisane, gdzie Zarząd Województwa postanowił dokonać realokacji i dużych zwiększeń środków. Czyli cały czas pracujemy i poszukujemy jak największej liczby środków, które pozwolą właśnie te tematy związane z niską emisją i odnawialnymi źródłami energii dofinansować. Wiemy, że w naszym regionalnym programie mamy listy, które wielokrotnie przewyższają dostępną alokację, więc tu był duży mix środków z budżetu państwa wynikający z *Kontraktu Terytorialnego* i zwiększenia alokacji za zgodą Komisji Europejskiej, gdzie udało nam się w miarę dużo projektów dofinansować. Raport jest ułożony w obszarach podzielonych na: *przestrzeń, mieszkańca, nowoczesną gospodarkę i relację z otoczeniem*. Najwięcej tematów związanych z ochroną jakości powietrza, klimatu pojawia się w obszarze *przestrzeń*, który w dużej mierze jest poświęcony spojrzeniu na to jak wyglądamy jeżeli chodzi o zanieczyszczenie powietrza na tle innych regionów. To nasze zanieczyszczenie stanowi duży problem naszego województwa, że mamy dużych emitentów jak zakłady przemysłowe, ale też jednym z głównych emitentów – i tu osoby prezentujące *Program ochrony powietrza* też to potwierdzą – to jest właśnie niska emisja w lokalach

¹ Chwila przerwy w nagraniu [niedostateczne nagłośnienie] [MJ]

mieszkalnych, czyli ze źródeł komunalnych. I tu też duża praca przed nami żeby tą niską emisję w tym obszarze zrewidować. Jeżeli chodzi o działania poświęcone tematyce ochrony środowiska, jeżeli chodzi o dokumenty, to w tym obszarze *środowisko i przyroda* mamy 7 dokumentów na 53, co stanowi 6,3 % udziału wszystkich dokumentów. Jeżeli chodzi o projekty finansowane w obszarze *środowisko*, to jest to 9 projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, co stanowi 4,6 % wszystkich projektów. Jeżeli chodzi o projekty takie przyrodnicze, to mamy 5 projektów z źródeł zewnętrznych to jest 19,2 %. Jeżeli chodzi o zadania finansowane ze środków własnych, to w zakresie środowiska mamy 22 zadania, a w zakresie przyrody mamy 15 zadań, ale jak na wielu komisjach podkreślam, ja mówię liczbowo o zadaniach, o liczbie zadań, które są realizowane ramach obszaru *przestrzeń*, czy w ramach całych działań na poziomie Urzędu Marszałkowskiego w zakresie strategii, ale w zakresie strategii najwięcej środków idzie właśnie na ten obszar *przestrzeń*, czyli może mamy liczbowo mniej projektów, ale gabarytowo i finansowo idzie duże wsparcie w zakresie tych projektów. Ja pozostaję do dyspozycji Państwa, pewnie jeszcze będę miała okazję z Państwem się spotkać i bardziej szeroko omawiać *Raport*, ale te szczegóły z zakresu ochrony powietrza, myślę pozostawię tutaj osobom od *Programu ochrony powietrza*.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję bardzo Pani Dyrektor za przedstawienie naprawdę w *pigułce* tego obszernego dokumentu, dotyczącego właśnie powietrza. Zgłasza pytanie Pani Radna Renata Caban. Oddaję Pani głos...
- **radna Renata Caban** – ja chciałam zapytać o taką sprawę – na jednej z komisji rozmawialiśmy o Katowicach, tam był pilotażowo wdrażany taki program lokalizacji niskiej emisji. Czy Pani wie coś na ten temat ? Jakie są postępy, jak się ma efekt w tej dzielnicy i czy spełniło to oczekiwania nakładane na ten program ?
- **Pani Małgorzata Staś, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego** – przepraszam, nie słyszałam początku pytania – chodzi o projekt w zakresie niskiej emisji w dzielnicy Katowic ? Musiałabym to zweryfikować i dokładnie sprawdzić. Jeżeli projekt był realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego jestem w stanie przygotować dla Pani szczegółową informację, dopytać się jeżeli chodzi o ten projekt...
- **radna Renata Caban** – on był interesujący dlatego, że wchodził w taki jakby ogólnopolski program badania i tworzenia map niskiej emisji. Inne miasta, m.in. Rybnik miał też wejść w ten program, choć się długo zastanawiał. Inne miasta też miały podjąć działania w tym zakresie ... Katowice ... nie pamiętam jaka to była dzielnica...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...to była dzielnica Murcki. To był program *ZONE*, prezentował nam Pan Daniel Wolny z Urzędu Miasta Katowice na naszej komisji, gdzie mieliśmy wspólne posiedzenie.
- **radna Renata Caban** –...to miało być takim programem, jakby to powiedzieć, bazowym do dalszych działań i stąd jest to program bardzo interesujący, bowiem daje szansę na to, że my lokalizacyjnie będziemy mieć wiedzę, które domy – nawet z dokładnością do domu, do pieca – są nieadekwatne do obowiązujących przepisów i wymagają interwencji takiej lub siakiej, typu nawet straż miejska, czy inne podmioty, które mogą się domagać od mieszkańców realizacji zapisów odnośnie czystego powietrza.
- **Pani Małgorzata Staś, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego** – projekt brzmi i wygląda bardzo ciekawie. Nie wiem jak on ma odniesienie do środków, którymi my zarządzamy. Ja to zweryfikuję i na pewno nawiążę kontakt z Miastem Katowice aby się upewnić, bo to nie jest zakres, który przez nas przechodzi. Wiele jest różnego typu pilotażowych działań podejmowanych przez miasta, właśnie aby przygotować taką strategię działań, są one bardzo słuszne, żeby wyeliminować niską emisję i zlokalizować tych emitentów, takich swoich lokalnych i te działania są podejmowane i w przyszłej perspektywie na pewno będą znajdowały źródła finansowania, ale jeżeli chodzi o Katowice musiałabym się dopytać, chyba że Departament Ochrony Środowiska, Pani Dyrektor tutaj w tym temacie z Katowicami jest w kontakcie ? Ja mogę obiecać, że przejrzę też przez pryzmat ich działań, na jakim etapie oni są i czy ten pryzmat działań miał przełożenie na projekty, które u nas się pojawiły w Regionalnym Programie Operacyjnym i obiecuję takie coś przekazać na ręce Pani Przewodniczącej.
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Pani Dyrektor...
- **radna Renata Caban** –... jeszcze rzecz dotyczy tego kto koordynuje to zadanie, bo mimo wszystko jeśli pozostałe miasta uczestniczące w tym spotkaniu komisji – z tego co pamiętam to był właśnie Rybnik i jeszcze dwa inne – twierdziły, że one dostały już propozycję żeby wejść do tego programu, to o tyle jest to niepokojące, że poziom marszałkowski nie bardzo wie o tych zadaniach. Sądziłam, że właśnie Urząd Marszałkowski będzie koordynatorem, bowiem musi być jakaś koordynacja tych miast, które wchodzi w ten program, chociażby z powodu takiego żeby wykluczyć jakieś działania *rozjeżdżające się*, w tym sensie, że wszystkie te działania skupić jakby w jednej ręce.
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – postaram się pomóc Pani Dyrektor w odpowiedzi, ponieważ program *ZONE* to jest program rządowy i on

obejmuje gminy, które podpisały porozumienie, że będą ten program realizować – tak nam przedstawiał Pan Daniel Wolny na naszej komisji – i tu myślę z Panią Dyrektorem po komisji będziemy mogły ewentualnie ... ja Pani przekażę te informacje, które nam zostawiono na naszej komisji ostatniej i dlatego sądzę, że być może Urząd Marszałkowski, Pani Dyrektorka Małgorzata Staś nie wie o tych działaniach, być może, ale to myślę będzie oczywiście do wyjaśnienia. Dziękuję !

- **Pani Małgorzata Staś, Dyrektorka Departamentu Rozwoju Regionalnego** – ja tylko powiem, że mogę nie wiedzieć, bo zajmuję się bardziej koordynacją polityki związanej z funduszami europejskimi, czyli takim ogólnym spojrzeniem, a może być wydział, który w urzędzie to koordynuje – to po prostu może być moja niewiedza, a nie to, że temat nie jest w urzędzie procedowany.
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Pani Dyrektorko. Czy macie Państwo jeszcze do *Raportu o stanie województwa za 2019*, do tej części związanej z powietrzem, z klimatem, komentarz, pytania ? ... Jeżeli nie ma takich pytań, to pozwolę sobie przejść do punktu 5 dzisiejszego porządku obrad...

5. Zaopiniowanie projektu uchwały ws. przyjęcia *Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego*:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...zanim przystąpimy do zaopiniowania projektu uchwały w sprawie przyjęcia *Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego* prosiłabym o przedstawienie prezentacji która, myślę, bardzo dużo nam wyjaśni, Panią Magdalenę Załupkę, kierownika projektu, przedstawiciela firmy *Atmoterm*, czyli autora tego właśnie dokumentu. Pani Magdaleno ! Bardzo proszę, oddaję Pani głos ! [...]
- **Pani Magdalena Załupka, firma *Atmoterm*** – dziękuję bardzo ! Witam Państwa. Ja postaram się udostępnić Państwu ekran żeby była widoczna prezentacja [...] Ja miałam przyjemność kierować projektem, przygotowaniem *Programu ochrony powietrza*, który *Atmoterm* robił wspólnie z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla. Pierwsza sprawa – dlaczego w ogóle po raz kolejny robimy *Program ochrony powietrza* ? Ze względu na wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który wskazywał, że w latach 2007-2015 były w Polsce przekraczane poziomy dla pyłu zawieszzonego PM 10 i w przygotowywanych wtedy *programach ochrony powietrza* nie zostały podjęte odpowiednie działania zmierzające do zapewnienia występowania tych przekroczeń w jak najkrótszym czasie i oznacza to, że Polska uchybiła obowiązkom ciążącym na państwach członkowskich. Z tego powodu zostało

zmienione *prawo ochrony środowiska* i ustawa zmieniająca wprowadziła obowiązek przygotowania we wszystkich województwach w Polsce programów ochrony powietrza zgodnie z rocznymi ocenami jakości powietrza za 2018 rok. Zostało zmienione również rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych, które zmieniło jakby cały programów, które w tej chwili są przygotowywane. I na podstawie rocznej oceny jakości powietrza, którą przygotowuje w tej chwili Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach stwierdzono na terenie województwa śląskiego w pięciu strefach, które są w województwie, przekroczenie poziomów dopuszczalnych był zawieszono PM 10 i PM 2,5 na terenie wszystkich stref, przekroczenie poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu tylko w aglomeracji górnośląskiej. Ponadto przekroczone są na terenie województwa poziomy dopuszczalne benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym i ozonu tylko w strefie śląskiej. Elementy programu pozostały podobne jak wcześniej, z tym że w tej chwili baza emisji pochodzi z Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE), natomiast w ramach przygotowania programu ocenialiśmy przyczyny występowania przekroczeń, stąd było prowadzone modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń i szczegółowa analiza pomiarów prowadzonych na terenie województwa. Wskazane zostały zadania w harmonogramie realizacji, a także oszacowano ich koszty i efekt ekologiczny jaki one przyniosą. Elementem *Programu ochrony powietrza* jest plan działań krótkoterminowych. Ponadto zostały także określone szacunkowe koszty złej jakości powietrza, tzw. *koszty zewnętrzne* i wskazany został sposób monitorowania realizacji *programu*. Obszary przekroczeń w 2018 roku, tak jak wspominałam, wyznaczył Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu i w przypadku strefy *aglomeracja górnośląska* obszar przekroczeń został wyznaczony dla pyłu zawieszono PM 10 – stężenia średnioroczne, to jest większość aglomeracji, natomiast już w przypadku stężeń dobowych, dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem poziomu dobowego, to już jest obszar całej aglomeracji. Podobnie w przypadku benzo(α)pirenu, który ma wyznaczony poziom docelowy – stężenie średnioroczne. Natomiast w przypadku dwutlenku azotu obszar przekroczeń jest niewielki, tylko w okolicach autostrady A4. W przypadku pozostałych tzw. *miejskich stref oceny jakości powietrza*, zarówno aglomeracja rybnicko-jastrzębska, w skład której wchodzi Rybnik Żory i Jastrzębie-Zdrój, jak i oddzielna strefa miasto Bielsko-Biała i miasto Częstochowa, obszarami przekroczeń jest w każdym przypadku teren całej strefy. Pozostała część województwa to jest tzw. *strefa śląska* i tutaj występuje głównie w centralnej części, ale też w powiecie myszkowskim, przekroczenie stężeń średniorocznych pyłu PM 10, natomiast zdecydowanie większy jest obszar przekroczeń dopuszczalnego poziomu dobowego. W przypadku pyłu zawieszono PM 2,5 przekroczenia fazy I, czyli poziomu dopuszczalnego obowiązującego w 2018

roku, to jest w stężeniu średniorocznym $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$, obszar przekroczeń został w ten sposób zaznaczony, natomiast zdecydowanie większy jest obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego tak zwanej II fazy, czyli ten poziom, który obowiązuje od 1 stycznia tego roku, czyli $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W przypadku benzo(α)pirenu obszarem przekroczeń jest cała *strefa śląska*, natomiast ozon to są niewielkie obszary przekroczeń poziomu docelowego. W tej chwili sposób prezentacji odpowiedzialności poszczególnych grup źródeł zanieczyszczeń za wysokość stężeń został dostosowany dokładnie do wymogów dyrektywy KT – tak to zostało określone w rozporządzeniu w sprawie programów ochrony powietrza – dlatego pokazujemy to jako stężenia będące tłem regionalnym, które jest podzielone na tło naturalne, tło transgraniczne, czyli to co pochodzi w wyniku oddziaływania źródeł spoza kraju i tło krajowe, czyli oddziaływanie źródeł spoza województwa śląskiego. Dodatkowo w strefach miejskich, czyli obie aglomeracje i oba miasta – Bielsko-Biała i Częstochowa – wyznacza się tam tzw. *przyrost tła miejskiego*, czyli to podwyższenie stężeń na terenach zurbanizowanych i dodatkowo w obszarach najwyższych stężeń określa się tzw. *lokalny przyrost stężeń*. Zarówno przyrost tła miejskiego, jak i lokalny przyrost stężeń, tutaj określa się odpowiedzialność poszczególnych grup źródeł emisji. I to zostało szczegółowo pokazane w *Programie ochrony powietrza*, ja Państwu tylko to pokażę na kilku przykładach. Tutaj akurat jest przekroczenie dopuszczalnego stężenia pyłu PM 2,5 w aglomeracji górnośląskiej, gdzie tło regionalne stanowi około 50 % poziomu dopuszczalnego, tu jest w zasadzie wszędzie stężenie średnioroczne powyżej $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przy tym decydujący udział ma tutaj tło krajowe. Za przyrost tła miejskiego odpowiadają mniej więcej w równym stopniu drogi i emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego, natomiast w tych punktach o najwyższym stężeniu dodatkowo dochodzi jeszcze ten lokalny przyrost stężeń, gdzie tutaj dominuje sektor komunalno-bytowy. Tutaj podobnie wygląda to w pozostałych strefach, czyli strefa rybnicko-jastrzębska, Bielsko-Biała i Częstochowa. W przypadku dwutlenku azotu w aglomeracji górnośląskiej za przekroczenia odpowiedzialny jest tutaj przede wszystkim transport drogowy. W przypadku benzo(α)pirenu, tutaj pokazałam to Państwu na przykładzie poszczególnych wybranych punktów w poszczególnych strefach, czyli aglomeracja górnośląska, strefa rybnicko-jastrzębska, Bielsko-Biała i Częstochowa, tutaj decydujące znaczenie ma sektor komunalno-bytowy, czyli ogrzewanie budynków. To jest zarówno przyrost tła miejskiego, jak i lokalny przyrost stężeń – decyduje o tym przede wszystkim ogrzewanie budynków. Natomiast warto zwrócić uwagę, że w wielu miejscach poziom tła regionalnego przekracza albo jest bliski poziomowi docelowego, czyli $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ – stężenie średnioroczne. Podobnie wygląda to w strefie śląskiej, gdzie również największe znaczenie ma sektor komunalno-bytowy. I tutaj jeśli chodzi o działania naprawcze rozpatrywaliśmy to w takich dwóch scenariuszach. Pierwszy scenariusz bazowy zakłada realizację działań, które wynikają z przepisów prawa. Tutaj takim podstawowym aktem prawa miejscowego jest

oczywiście realizacja *uchwały antysmogowej*, która obowiązuje od 2017 roku na terenie całego województwa i tutaj założyliśmy, ponieważ mają przede wszystkim zostać wymienione najpierw kotły pozaklasowe, potem również kotły trzeciej i czwartej klasy. Założyliśmy, że w latach 2020-21 wymienianych będzie około 3 % kotłów każdego roku, natomiast w kolejnych latach, 2022-2026, około 10 % kotłów każdego roku. I badano czy jest to wystarczające do osiągnięcia tych poziomów dopuszczalnych i docelowych. W przypadku dwutlenku azotu badano przede wszystkim zmiany we flocie pojazdów, czyli przyjmując pewien rozkład wiekowy pojazdów badaliśmy jaki będzie udział w kolejnych latach i na koniec realizacji programu, jaki będzie udział pojazdów, które spełniają te wysokie normy emisji spalin *Euro 5* i *Euro 6*. I tutaj analizy wskazały, że pozwoli to na spadek emisji dwutlenku azotu o około 25 % z sektora transportu drogowego i spadek emisji spalinowej pyłu o około 10 %. I to był ten scenariusz bazowy, który badaliśmy, a następnie dopiero kolejne działania są określone w scenariuszu redukcji i te działania są wskazane w harmonogramach realizacji programu. Mają służyć oczywiście dotrzymaniu poziomów dopuszczalnych, przede wszystkim pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5 oraz poziomu docelowego benzo(α)pirenu, ponieważ w przypadku dwutlenku azotu wystarczające są działania wynikające z przepisów prawa, czyli zmiany wynikające z jakości pojazdów poruszających się po drogach. Wskazane działania nakierowane są przede wszystkim na sektor komunalno-bytowy. Jest to ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, które ma być realizowane zgodnie z wymaganiami przez okres nie dłuższy niż 6 lat, czyli do 2026 roku i to przede wszystkim jest ograniczenie emisji z instalacji małej mocy, w których następuje spalanie paliw stałych. To ma być poprzez zmianę sposobu ogrzewania, a także termomodernizację. Dodatkowo wskazany został obowiązek prowadzenia działań edukacyjnych przez wszystkie gminy, a także działań kontrolnych i w każdym przypadku zostały zamieszczone zarówno wskaźniki monitorowania, jak i został określony wymagany efekt rzeczowy dla każdego działania. W przypadku edukacji ekologicznej każda gmina ma przeprowadzić minimum dwa wydarzenia – kampanie, konferencje, akcje szkolne – w ciągu roku i to ma być minimum jedno w każdym półroczu. W toku prowadzenia tzw. *rutynowych kontroli*, to ma być 50 kontroli w każdym powiecie grodzkim, czyli mieście na prawach powiatu, 20 kontroli w gminach strefy śląskiej powyżej 50 tys. mieszkańców i 10 kontroli wszystkie pozostałe gminy. Natomiast w przypadku działań związanych z ograniczeniem emisji z sektora komunalno-bytowego została wskazana dla każdej gminy powierzchnia lokali, czy budynków, na której należy zlikwidować, czy zmienić stare, nieefektywne źródło ciepła na paliwo stałe. I zgodnie z wymaganiami rozporządzenia te wymagane efekty rzeczowe zostały rozdzielone na poszczególne lata realizacji *programu*. Tutaj pokazałam Państwu wymagany efekt rzeczowy dla sektora komunalnego, czyli ograniczenie tzw. niskiej emisji, czyli z indywidualnych systemów grzewczych i to są właśnie te efekty w

podziale na strefy, czyli strefa aglomeracja górnośląska, strefa rybnicko-jastrzębska, Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska. Pozwoliłam sobie tu porównać ten efekt żeby było widać jaka to jest skala działań do powierzchni zasobów mieszkaniowych w każdej z tych stref. I te działania powinny przynieść redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. I tutaj pokazałem jak wygląda kwestia redukcji – to jest emisja za 2018 rok pyłu PM 10 i następnych zanieczyszczeń, czyli pyłu PM 2,5. W wyniku realizacji scenariusza bazowego, czyli w wyniku realizacji przepisów *uchwały antysmogowej* nastąpi redukcja emisji i dodatkowo te wskazane w harmonogramie, to jest kolejna redukcja emisji. Tak to tutaj wygląda w przypadku pyłu PM 10 dla całego województwa śląskiego, natomiast dla pyłu PM 2,5 pokazałam to w podziale na poszczególne strefy. Podobnie w przypadku benzo(α)pirenu również następować będzie również redukcja emisji tego zanieczyszczenia w wyniku zarówno realizacji obowiązującego prawa, jak i realizacji *Programu ochrony powietrza*. Tak jak wspominałam oszacowane zostały również koszty realizacji tych działań. Tutaj pokazałam je w podziale na poszczególne strefy. Najwyższe koszty oczywiście dotyczą realizacji działania związanego z ograniczeniem emisji z sektora komunalno-bytowego. Działania związane z edukacją ekologiczną i prowadzonymi kontrolami jest to zdecydowanie mniej. W przypadku całego województwa śląskiego wygląda to w ten sposób, że około 950 mln zł przez cały okres realizacji *programu* to są koszty ograniczenia emisji z sektora komunalno-bytowego. Do tego dochodzi ponad 58 mln kosztów edukacji ekologicznej – oczywiście to są szacunkowe koszty – i 35 mln to koszty prowadzenia kontroli. Łącznie oszacowane koszty wprowadzenia programu to jest około 1 mld 44 mln zł dla terenu całego województwa śląskiego przez ten okres jego obowiązywania, czyli do 2026 roku. W porównaniu z kosztami złej jakości powietrza, czyli tymi tzw. *kosztami zewnętrznymi*, nie jest to tak duża kwota jak te właśnie koszty zewnętrzne. Zrobiono to na podstawie emisji pyłu zawieszonego PM 2,5. To jest taka metodyka stosowana przez Komisję Europejską, gdzie szacuje się te koszty zewnętrzne, one zostały oszacowane na poziomie ponad 7 mld zł dla roku 2018. Redukcja w wyniku realizacji wszystkich działań, redukcja tych kosztów to powinno być około 2,8 mld zł, liczone przy zastosowaniu tej samej metodyki. Jeszcze krótko o planie działań krótkoterminowych, który jest częścią składową *Programu ochrony powietrza*. Przede wszystkim ma on służyć ograniczeniu oddziaływania wysokich stężeń na ludność, a szczególnie na wrażliwe grupy ludności i tutaj w *Programie* zostało wskazane ryzyko występowania wysokich stężeń, jak ono zależy również od warunków meteorologicznych. W programie jest to szerzej omówione dla różnych terenów. Ja tu Państwu wybrałam na przykładzie strefy rybnicko-jastrzębskiej, pokazałam zależność stężeń zanieczyszczeń – to jest akurat stężenie dobowe pyłu PM 10 – w porównaniu z poszczególnymi parametrami meteorologicznymi. Tutaj na pierwszym slajdzie to jest akurat porównanie z prędkością wiatru, gdzie wskazuje to porównanie wyraźnie, że jak

rośnie prędkość wiatru maleją stężenia. Kiedy ta prędkość wiatru spada, szczególnie poniżej 3 m/s, a jak już jest cisza czyli poniżej 1 m/s, to wyraźnie rosną tutaj stężenia zanieczyszczeń. W przypadku temperatury nie jest to tak oczywiste, że najczęściej przy spadku temperatury jest intensyfikacja sezonu grzewczego, większe zapotrzebowanie na ciepło i rośnie emisja, ale stężenia rosną głównie jednak wtedy, kiedy maleje prędkość wiatru. Samo obniżenie temperatury jest niewystarczające, bo często nawet przy niskich temperaturach jeśli jest wietrzna pogoda, to te stężenia również pozostają na nie tak wysokim poziomie. Kolejnym takim elementem to jest *wysokość warstwy mieszania*, który w bardzo istotnie wpływa. Wysokość warstwy mieszania to jest to kiedy następuje inwersja temperatury, inwersja termiczna, to następuje zmniejszenie tej warstwy, w której następuje rozprzestrzenianie zanieczyszczeń. Kiedy to spada, czy osiąga około 200 m, to wyraźnie tutaj widoczne są wzrosty stężeń zanieczyszczeń. Plan działań krótkoterminowych został przygotowany zgodnie wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w podziale na trzy poziomy. Pierwszy poziom, kiedy występuje przekroczenie poziomów dopuszczalnych i docelowych lub ryzyko wystąpienia tych przekroczeń. Tu podejmowane są pewne działania informacyjne czy ostrzegawcze. Kolejny poziom to jest ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomów informowania i wtedy już podejmowane są już pewne działania operacyjne. I trzeci poziom to jest ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego. Tak jak wspominałam, we wszystkich poziomach podejmowane są działania informacyjne, czyli informacja, że jest takie zagrożenie jest przekazywana do społeczeństwa, ale również konieczne są takie systemowe działania jak aktualizacja procedur i całego doskonalenia tego systemu właśnie docierania do mieszkańców z tą informacją. W trakcie występowania tych przekroczeń zalecane jest korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej, a także mają być prowadzone pewne działania edukacyjne. Dodatkowo mówi się o zaleceniu ograniczenia długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni, czy ograniczenie aktywności na zewnątrz, oczywiście dla grup wrażliwych stosowanie się do zaleceń lekarskich, a nawet w przypadku poziomu trzeciego unikanie przewietrzania pomieszczeń w trakcie trwania ostrzeżenia. Dodatkowo podejmowane są pewne działania operacyjne i tutaj wprowadzono intensyfikację kontroli instalacji spalania paliw stałych, czyli została wskazana wymagana liczba kontroli, które każda gmina musi przeprowadzić każdej doby, kiedy jest poziom drugi i poziom trzeci alarmu. Zaleca się również wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej i jeśli jest to możliwe zalecenie przeniesienia uciążliwego natężenia ruchu pojazdów na odcinki alternatywne, poza te obszary o najgęstszej zabudowie. Jeśli chodzi o te kontrole które każda gmina ma przeprowadzić, to zostały wskazane dla gmin powyżej 100 tys. mieszkańców, tych pomiędzy 50 a 100 tys. mieszkańców i wszystkich pozostałych gmin. Kiedy jest ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu informowania, czyli poziom drugi, gminy mają przeprowadzić odpowiednio 7,

5, czy 2 kontrole w zależności od wielkości gminy, natomiast kiedy już jest ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego tych kontroli jest odpowiednio więcej, czyli 15, 10 i 5 w zależności od wielkości gminy. W tej chwili *program* jest już po konsultacjach społecznych i po procesie opiniowania – opiniowany był przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, starostów, także przez *Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego* i także przez Ministra Klimatu. W tej chwili został przyjęty przez Zarząd Województwa razem z raportem z konsultacji i opiniowaniem, gdzie wskazano w jaki sposób zostały uwzględnione wszelkie wnoszone uwagi i wnioski i w tej chwili właśnie prezentuję to Państwu na komisjach Sejmiku i mamy nadzieję, że zostanie skierowany na Sejmik w celu uchwalenia, żeby stał się aktem prawa miejscowego. To wszystko z mojej strony, dziękuję bardzo ! Jeżeli będą jakieś pytania to chętnie odpowiem.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękujemy Pani Magdalenie Załupce, przedstawicielce firmy *Atmoterm* za tak szczegółowe przedstawienie *Programu ochrony powietrza*. Z uwagi na to, że sama kolej rzeczy jaka będzie następować, będziemy opiniować, ale zanim przejdę, moi Państwo, do prośby o głosowanie to w tym momencie jest możliwość zadania pytania autorom tego dokumentu. Czy macie Państwo pytania związane z przyjęciem *Programu ochrony powietrza* ?
- **radny Andrzej Molin** – ja z satysfakcją ten *Program* przyjmuję i nie mam zastrzeżeń do samego dokumentu, natomiast chciałbym zgłosić pewne wątpliwości dotyczące diagnozy, to znaczy uważam, że na podstawie chociażby tych wyników, które tam zobaczyłem, dotyczących gminy Ustronń, ta sytuacja najprawdopodobniej z czystością powietrza jest zdecydowanie gorsza od tej, która jest przyjęta do tego raportu. Z czego to wynika ? Takie mam przekonanie, że te wyniki dotyczące jakości powietrza są brane ze stacji Inspektoratu Ochrony Środowiska, m.in. taka stacja pomiarowa znajduje się w Ustroniu, tyle że jest ona umiejscowiona, co wynika z innych przepisów, bardzo blisko domów sanatoryjnych w Ustroniu, a to już jest wysoko, to już jest w zasadzie w górach i tam ta jakość powietrza jest zdecydowanie lepsza od terenów niżej położonych. Tutaj też taki czynnik Pani nam podawała jak wiatr – wiatr ma zdecydowanie większą intensywność i prędkość wyżej w górach niż nisko, więc mam pytanie do Pani czy naprawdę nie należałoby dobrze przyjrzeć się tym miejscom pomiaru, zwiększyć ich ilość ? Jeżeli dana stacja jest na użytek istniejących sanatoriów, to z kolei ona mniejsze spełnia zadania jeżeli chodzi o osiąganie tego rzetelnego wyniku jakości powietrza. Jak Pani to widzi ? Następny problem, który zauważam – bo śledzę tą jakość powietrza również ze względów zdrowotnych i posiadam taki czujnik jakości powietrza – że niestety te czujniki dosyć często w okresie zimowym są niesprawne np. w Ustroniu i to jest zadziwiające. Być może, że też ja wtedy częściej to sprawdzam, bo jednak

w okresie zimowym ta jakość powietrza jest zdecydowanie gorsza. Chyba nie są to aż tak drogie czujniki by nie można było ich ilości zwiększyć ? W tak poważnym temacie dotyczącym nas wszystkich warto byłoby trochę więcej pieniędzy włożyć jednak w tą diagnozę, a wówczas jeszcze bardziej chyba bylibyśmy zmobilizowani do jeszcze bardziej efektywnych i szybszych działań. Dziękuję bardzo !

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję ! Czy mogłaby Pani ustosunkować się do tego pytania, które padło na temat czujników ?
- **Pani Magdalena Zalupka, firma *Atmoterm*** – tak, oczywiście ! Przed wszystkim pomiary jakości powietrza prowadzi Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i stosuje to metodami referencyjnymi. Ponadto te, które są brane do diagnozy, muszą mieć odpowiednie *pokrycie* pomiarami [obszar?]. Bez tego nie bierze się w ogóle pod uwagę tych wyników. Dodatkowo w *Programie ochrony powietrza* przeprowadzając tą analizę oddziaływania robiliśmy modelowanie rozprzestrzenia zanieczyszczeń na terenie całego województwa śląskiego i to również służyło do diagnozy, do wyznaczenia właśnie tych grup źródeł odpowiedzialnych. Fakt ! Model nigdy nie odzwierciedlił w stu procentach rzeczywistości, natomiast tutaj osiągamy dość dobrą zgodność, znacznie większą niż dopuszczalna zgodność modelu z pomiarami i fakt faktem, że nigdy nie odzwierciedlił się tej skali mikro, czyli z dokładnością do konkretnych osiedli, czy konkretnych miejsc, szczególnie właśnie w tak trudnym terenie jak Ustroń, gdzie doliny górskie na pewno to są specyficzne warunki. Natomiast nie ma w tej chwili lepszej metodyki, która pozwalałaby na określenie tego stanu. Tak, że tutaj dołożyliśmy wszelkich starań żeby określić to w sposób jak najbardziej dobry.
- **radny Andrzej Molin** – ja tylko jedno zdanie ! Ja Panią rozumiem, że Pani tutaj wpływu na to nie miała, jednakże tak jak też tą intencję Pani wyczuwam, doliny górskie są naprawdę specyficzne i jeżeli nam zależy na wychwyceniu takich bardzo dużych stężeń, to konieczne jest umiejscowienie takich czujników właśnie w tych dolinach górskich, a ja na terenie Beskidu Śląskiego nie słyszałem o żadnym takim czujniku umiejscowionym w dolinie. To postuluję, jeżeli Pani ma jakąś okazję podzielenia się, jeżeli Pani przyjmuje moją argumentację, przekazania takiej informacji. Umiejscowienie tego w dolinach byłoby niezmiernie ważne, zwłaszcza że ludzie przyjeżdżają do nas po zdrowie, a nie zawsze mogą pooddychać czystym powietrzem. Dziękuję !
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Panu Radnemu za te wskazówki i uwagi, które można by w przyszłości zastosować. Kolejnym zgłaszającym się jest Pan Rafał Kandziora. Oddaję Panu Radnemu głos !

- **radny Rafał Kandziora** – dziękuję bardzo Pani Przewodnicząca ! Ja również mam do Pani kilka pytań z trzech jak gdyby takich zakresów. Rozumiem, że największym problemem dla nas jest obecnie niska emisja i benzo(α)piren. Jakoś tak słabo wybrzmiały te stężenia jeśli chodzi o benzo(α)piren, jeśli chodzi o te badania, bo z tymi pyłami zawieszonymi jakoś sobie można poradzić. Pierwsze pytanie czy niska emisja jest – żeby Pani odpowiedziała w kontekście lat ubiegłych jeżeli chodzi o to niską emisję, w takim globalnym rozeznaniu jeżeli chodzi głównie o benzo(α)piren – czy mamy już spadek tych zanieczyszczeń ? Nie mówię o takim bardzo odległym czasie i nie chodzi mi o szczegóły, tylko w takim ogólnym zarysie. Czy ten spadek jest, czy nie ? Dalej, mam pewne również wątpliwości do metodologii oceny stężeń. Pytanie czy ona potrafi być obiektywna. W związku drugie pytanie czy w ocenie tych pomiarów może być, czy jest, pewien obiektywizm ? Bo to również należałoby odnieść do lat ubiegłych, bo z tego co wiem to w niektóre lata była inna pogoda i dane wykazywały dużo lepsze powietrze. Wydaje mi się, że tu jednak bardzo dużo zależy od warunków atmosferycznych. Przedostatnie pytanie – jak się kształtowały wyniki pomiarów w tych latach ubiegłych ? To jakby nawiązując do tego trzeciego – i czwarte – czy istnieje pewna prawidłowość występowania przekroczeń stężeń, głównie benzo(α)pirenu, czy to się bardzo różnie dzieje, czy faktycznie znamy te miejsca, gdzie te stężenia są większe czy są powtarzalne, czy też nie ? Dziękuję !

- **Pani Magdalena Załupka, firma *Atmoterm*** – przede wszystkim pomiary jakości powietrza są weryfikowane kilkakrotnie i one są weryfikowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przynajmniej na dwóch, jeśli nawet nie na trzech etapach, więc tutaj niespecjalnie możemy chyba jakoś polemizować z tym. Natomiast jeśli chodzi o zmienność w czasie, to faktycznie bywają takie lata, gdzie jest zdecydowanie gorzej i takie, kiedy jest lepiej. Takim najlepszym przykładem są ostatnie trzy lata, kiedy w 2017 roku, szczególnie w pierwszym kwartale była taka wyższa pogoda z bardzo niskimi prędkościami wiatru i faktycznie te stężenia były zdecydowanie wyższe. I to jest obserwowane nie tylko w tych dobowych stężeniach pyłu, ale widoczne jest również właśnie w stężeniach benzo(α)pirenu, kiedy ta średnia roczna z 2017 roku w wielu miejscach jest również wyższa przez to co działo się na początku roku. 2018 rok jest taki średni w porównaniu z tymi latami, które są wcześniej i później, natomiast 2019 rok był zdecydowanie bardziej wietrznym rokiem, w związku z tym te stężenia wszędzie notowane są niższe. Dotyczy to różnych zanieczyszczeń i nie tylko województwa śląskiego, ale jest to wyraźnie obserwowane nawet w skali kraju. Obszary przekroczeń wyznaczone w 2019 roku są też mniejsze niż w 2018 roku. Teraz pytanie, myślę że my jednak w bardzo silny sposób jesteśmy uzależnieni właśnie od tych warunków meteorologicznych i ta niska emisja, ta emisja z sektora komunalno-bytowego, wtedy kiedy to rozprzestrzenianie jest utrudnione wyraźnie oddziałuje na tą

wysokość stężeń. Stąd te właśnie działania żeby ograniczyć to i mamy nadzieję, że przede wszystkim zmiana tych kotłów starych, pozaklasowych, na kotły nowsze, które mają zdecydowanie niższą emisję, ponieważ od początku tego roku można instalować tylko i wyłącznie kotły spełniające wymagania *Ekoprojektu*, tu powinno poprawić tą sytuację. Natomiast na przestrzeni ostatnich lat w różnych zanieczyszczeniach jest to różnie. Jest w niektórych miejscach obserwowany np. spadek liczby dni w ciągu roku z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego pyłu PM 10. Nie jest to tak, że wszędzie tak samo, ale podobnie również benzo(α)piren, ponieważ należy pamiętać że tam jest normowane tylko i wyłącznie stężenie średnioroczne, nie ma żadnego poziomu docelowego czy dopuszczalnego dla stężeń dobowych czy godzinowych. Nie wiem czy wszystkie pytania zostały wyczerpane ?

- **radny Rafał Kandziora** – bardzo dziękuję za odpowiedzi, z tym, że chciałbym żeby Pani jeszcze odpowiedziała, bo nie chodzi mi o ukształtowanie terenu, bo wiadomo, że dość powtarzalne przy bezwietrznej pogodzie, czy pogodzie sprzyjającej zanieczyszczeniu, będą się działy w tych aglomeracjach, dolinach ale pytanie czy jest jakoś jakaś stałość zanieczyszczeń wynikająca, że można by wskazać dokładnie źródło pochodzenia tych zanieczyszczeń ?
- **Pani Magdalena Załupka, firma *Atmoterm*** – tutaj wskazywaliśmy na podstawie modelowania, że z jednej strony to jest napływ zanieczyszczeń, a z drugiej strony również ten właśnie sektor komunalno-bytowy, natomiast nie analizujemy szczegółowo pojedynczych emitorów, tylko raczej grupy źródeł emisji, ponieważ takie analizy szczegółowe pojedynczych emitorów wymagałyby dosłownie przeprowadzenia pracy naukowej i długich badań. Natomiast na pewno jest, ponieważ w niektórych miejscach stężenia generowane, tło regionalne to są stężenia, które są na poziomie nawet 60, 70 % poziomów dopuszczalnych, czy poziomu docelowego benzo(α)pirenu, no to jest istotny napływ zanieczyszczeń, stąd też działania podejmowane na terenie całego kraju żeby doprowadzić do poprawy stanu jakości powietrza.
- **radny Rafał Kandziora** – dziękuję bardzo ! Te pytania pochodzą z takiego jakby z takiego jakby pomysłu, ponieważ program *Czyste powietrze* i nie tylko jest realizowany od jakiegoś czasu, jest ustawa i bardzo by mnie interesowało czy ta poprawa w ramach tych działań jest już do zaobserwowania, czy też nie ? Rozumiem, że niekoniecznie jest to takie proste, tak, że dziękuję bardzo !
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję Panu Radnemu Rafałowi Kandziorze za zadanie bardzo istotnych pytań, z uwagi na to że we wszystkich nas, podejrzewam, pewne rozwiązania budzą wątpliwości, a inne spełniają nasze oczekiwania, ale Pani mogła nam wytłumaczyć i

odpowiedzieć na pewne zagadnienia. W kolejności do zabrania głosu zgłosił się Pan Zbigniew Przedpełski. Bardzo proszę ! Oddaję Panu głos !

- **radny Zbigniew Przedpełski** – bardzo dziękuję ! Szanowna Pani Przewodnicząca ! Szanowni Państwo Radni ! Ja mam pytanie do wykonawcy takie, bo firma *Atmoterm* jest znanym wykonawcą tego typu przedsięwzięć, stąd pytanie może takie innej natury, ale mam wrażenie nieodparte, że tylko w województwie śląskim jest tak skomplikowany ten *Program ochrony powietrza*, bo z tego co się spotykam program ochrony powietrza zwykle robi się dla stref. W przypadku województwa śląskiego mamy pięć stref różnej natury, bo o ile pamiętam w strefie aglomeracji centralnej występują tam jeszcze przekroczenia na przykład tlenków azotu, czego nie ma zdaje się w innych, w związku z czym otrzymujemy bardzo skomplikowany, trudno przyswajalny dokument o objętości prawie 500 stron albo i więcej. I drugie pytanie związane z tym – jaki jest sens przy takim stopniu komplikacji tego dokumentu zawieranie tam np. czterostronicowych informacji typu: tabela 142 – *przykładowe zapisy zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych strefach województwa śląskiego związane z ochroną powietrza*. No i tu się zamieszcza mądrości typu przykładowe zapisy w zakresie *zaopatrzenia w energię cieplną* – nie będę wymieniał z jakiego to obszaru jakiej rady, jakich kolegów samorządowców – ale *ustala się zaopatrzenie z sieci ciepłowniczej centralnej*, tak jakby mogłaby być inna, sieć ciepłownicza jest siecią ciepłowniczą [centralną]. Dwa – w *przypadku braku technicznych możliwości dopuszcza się stosowanie odnawialnych źródeł energii i stosowanie indywidualnych instalacji centralnego ogrzewania typu ogrzewanie elektryczne*. No przepraszam bardzo ! *Indywidualna instalacja centralnego ogrzewania typu ogrzewanie elektryczne* to coś, co wydaje się średnio świadczyć o kompetencjach projektantów, którzy projekt uchwały danej radzie miasta sporządzali. Czy naprawdę, bo wiem, że Państwo dużo tych planów dla nas piszecie, czy nie dałoby się ograniczyć tego dokumentu o nie cytowanie tego typu ograniczonej wartości dokonań ?

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo proszę, może Pani odpowiedzieć na pewne wątpliwości, które się tu pojawiły.

- **Pani Magdalena Załupka, firma Atmoterm** – muszę przyznać Panu faktycznie rację, że ja również bardzo chętnie ograniczyłabym dokument. Dla mnie taki do przeczytania i *do strawienia* byłby taki dokument do 100 stron, ale rozporządzenie w sprawie *programów ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych* ściśle określa co ma zawierać program ochrony powietrza. I tutaj również w tej chwili Minister Klimatu opiniuje program za zgodność właśnie z rozporządzeniem, w związku z tym no on musi zawierać te pewne elementy. Fakt faktem, że zawsze pozostaje pytanie ile tego zamieszczać, w

jakiej formie, tak, że tutaj trudno jest mi w tej kwestii polemizować, na pewno nie z ministrem, bo musi to być zgodne z rozporządzeniem. Zresztą są to jest też dostosowane do wymagań dyrektywy KT, gdzie są te elementy ściśle określone. Tak, że tyle z mojej strony, natomiast nie podejmuję się oceny pewnych rzeczy.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Pani bardzo za odniesienie do się do tego pytania Pana Radnego. Czy macie Państwo jeszcze pytania ewentualnie, czy możemy już zakończyć tą dyskusję i rozpocząć głosowanie ? ... Nie widzę żadnych zgłoszeń, wobec tego rozpoczynamy głosowanie w sprawie zaopiniowania *Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego*:

za	8
przeciw	0
wstrzym.	0

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo Państwu dziękuję ! zamykam głosowanie ! Wobec tego szósty punkt przed nami...

6. Oświadczenia, wolne wnioski:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – czy Państwo Radni chcieliby zgłosić jakieś oświadczenia, czy wolne wnioski na dzisiejszym posiedzeniu doraźnej komisji ? ... Dziękuję, nie ma zgłoszeń, wobec tego siódmy punkt...

7. Zamknięcie posiedzenia:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo serdecznie Państwu dziękuję za wysłuchanie, za zabieranie głosu ... dużo zdrowia życzę, wszystkiego dobrego i do rychłego zobaczenia. Dziękuję Pani Magdalenie, Dziękuję Pani Dyrektor ! Zamykam dzisiejsze posiedzenie komisji !

/-/ Iwona Jelonek
Przewodnicząca doraźnej Komisji
ds. Klimatu

sporządził:
/-/Mariusz Jaworski